

Rigsdagstidende.

1851. Forhandlingerne paa Landstinget. Nr 190.

Anden Session.

65de Møde.

Mandagen den 20de Januar.

(Fortfat).

Røster: Den ærede Taler, som yttrede sig mod Forslaget, har især henholdt sig til de 2 Grunde, at det ikke skulde være hensigtsmæssigt ved dette at gjøre Indgreb i Erhvervsfriheden, og at denne Fornyelse af Monopolet skulde kunne bevilges paa anden Vej, end gennem den lovgivende Magt. Den Indskrænkning, som her tilsigtes i Erhvervsfriheden, er af en saadan Natur, at den findes fuldkommen at være overensstemmende med Grundlovens Bestemmelser, det er, overensstemmende med Almeenvællet, det er i Overensstemmelse med hvad Staten maa ansee for sin Pligt, at der føres nøie Tilsyn med Anstalter, der have med Fabrikationen af Gjenstande at gjøre, hvorved Sundheden vedligeholdes, og ved hvis flette Forarbejdelse Sundheden kan lide. Dersom Staten ikke vilde paatage sig at opretholde en saadan Anstalt og forskaffe den en Begunstigelse, for at den kan bestaae, men vilde overlade Fabrikationen af de Medicinalia, der høre under Anstaltens Omraade, til den almindelige Industri, vilde denne Industri blot søge sin egen Fordeel derved, vilde anvende saadanne Redskaber, som ere de hensigtsmæssigste for at faae et billigt og sælgeligt Produkt, vilde anvende saadanne Midler, som kunde tilveiebringe dette Fabrikat, saaledes at Publicum fandt sig tilfredsstillet derved, og gjøre Bekosninger i saadanne Retninger, som tilveiebragte god Indtægt, men derved var Publicum aldeles ikke sikret for de Tilfælde, som kunde være til Skade, og Controllen fra de offentlige Autoriteter, som være tilstuds at føre Tilsyn dermed, vilde blive overordentligt vanskeliggjort. Nu derimod, da man har i de

Personer, der give sig af med Anstalten, al mulig Sikkerhed, som der ogsaa forsøges ved den Historie, Anstalten har, troer jeg, at Publicum paa en ganske anden Maade kan være betrygget med Hensyn til at faae gode Producter. Det er bleven sagt af den ærede Taler, at der ikke vilde være nogen Fare for Anstalten, om ogsaa den Tilstand, han omtalte, indtraadte, at den ikke fik Monopolet fornyet, idet den alligevel vilde vedblive at kunne sikke sig Fabrikationen af Sundhedsvand da Concurrence vil være mindre at befrygte. Dertil maa svares, at Anstalten netop kun bestaaer som forrentende sin Capital, men giver ikke Actionærene nogen væsentlig Fordeel, og selv den Forrentning, der nu finder Steed af den indskudte Capital, erholdes kun ved Fabrikationen af enkelte Slags Vand, hvorimod Fabrikationen af en Mængde andre ikke skeer uden Tab, da de kun sælges i mindre Quantiteter og fordre netop de vanskeligste Operationer. Men disse sælgelige courante Brøndvande ville andre Fabricanter, som blot see paa deres egen Fordeel, kaste sig over; saaledes f. Ex. Seltersvand, Kulshyrevand og andre, som mere tilfredsstillende Liebhaber end bruges som egentlige Lægemidler, ville Fabricanter tilberede, og Anstalten vil derved blive standset i det Erhverv, den har havt af visse Vand og maatte derved blive indskrænket til Fabrikationen af de andre Vand, som ingen Fordeel frembyde. Jeg maa tillade mig at godtgjøre, at denne Concurrence er mulig, og at der factist har været aabnet et saadant Indgreb i Anstaltens Fabrication. Det er vel rimeligt, at det vil ophøre paa Grund af en Fortolkning af Privilegiet; men dersom Privilegiet ikke fornyes, vil et saadant Indgreb i det tidligere Monopol blive lovligt, og naar det fortsættes, føre til Anstaltens Ruin. Naar det er yttret, at Regjerin-